

НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ПРОМИСЛОВОСТІ КАРПАТСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ

Проведений аналіз структури та динаміки розвитку промислового сектору Карпатського економічного району засвідчує існування пріоритетних, базових галузей та сфер економічної діяльності, які формують ядро промислового виробництва: машинобудування, харчова та легка промисловість, хімічна промисловість, деревообробка, нафтовидобувна промисловість та виробництво продуктів нафтоперероблення.

Зазначені галузі суттєво диференціюються за такими ознаками, як: системоутворюючі чинники: ресурсномісткі (праце- та сировинномісткі), наукомісткі; експортоорієнтованість: зорієнтовані переважно на внутрішній ринок (слабо експортоорієнтовані), зорієнтовані переважно на зовнішній ринок (сильно експортоорієнтовані); вагомість для динаміки соціально-економічного розвитку регіону: визначається шляхом розрахунку індексів спеціалізації, як відношення частки галузі промислового сектору регіону до частки тієї ж галузі на рівні національної економіки загалом:

$$I_c = Ч_{обл.} / Ч_k,$$

де I_c – індекс спеціалізації; $Ч_{обл.}$ – частка галузі в області (районі); $Ч_k$ – частка галузі в країні.

Провідні галузі промисловості визначаються за умови, що індекс спеціалізації повинен перевищувати значення 1, і чим більшим є його значення, тим більш вагомою є дана галузь промисловості у промисловому комплексі регіону.

Розрахункові значення індексів спеціалізації промислового сектору областей Карпатського економічного району наведено у таблиці 1.

**Індекси спеціалізації промислового сектору областей
Карпатського економічного району**

Галузь промисловості	Закарпатська	Івано- Франківська	Львівська	Чернівецька
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,14	0,73	0,42	0,08
Переробна промисловість	1,07	0,68	1,04	0,72
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	0,40	0,36	1,38	0,73
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	6,60	1,20	3,60	5,20
виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	2,48	4,00	2,67	1,79
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	2,14	1,18	0,61	0,39
виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	0,40	2,26	1,72	1,68
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	0,07	0,09	0,19	0,15
машинобудування	4,54	0,73	0,94	0,80
виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	3,29	0,71	2,18	1,65

Джерело: розраховано автором на основі [1-5]

Розрахункові значення, запропоновані у таблиці засвідчують, що індекси спеціалізації є високими за такими базовими галузями, як легка промисловість (текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів), деревообробна промисловість (виготовлення виробів з деревини,

паперу та поліграфічна діяльність) та виготовлення меблів.

З позиції спеціалізації найбільш привабливою виглядає Закарпатська область – індекс спеціалізації є найвищим за такими галузями, як легка промисловість (текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 6,6), машинобудування (4,54) та виробництво меблів (3,29).

За системоутворюючими чинниками, базові галузі промисловості, які є пріоритетними, відносяться до ресурсномістких галузей (табл. 2).

Таблиця 2

Галузеві групи за системоутворюючими чинниками

Галузь промисловості	Ресурсномісткі галузі	Наукомісткі галузі
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	+	
Переробна промисловість		
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	+	
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	+	
виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	+	
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції		+
виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції		+
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	+	
машинобудування		+
виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	+	

Джерело: сформовано автором

Традиційні галузі переробної промисловості Карпатського економічного району, такі як легка та деревообробна, потребують кваліфікованих трудових ресурсів і є сильно експортоорієнтованими. Переважна більшість підприємств цих галузей характеризується незавершеним виробничим циклом, що негативно впливає на їх частку у створенні валової доданої вартості району.

Група наукомістких галузей, відповідно до визначених індексів спеціалізації, є провідною у таких областях Карпатського економічного району, як Закарпатська та Івано-Франківська. Важливою умовою подальшого розвитку промислового комплексу економічного району є зростання частки машинобудування і в інших областях, особливо – Львівській.

Поглиблене дослідження діяльності промислових підприємств у галузях, які віднесено до наукомістких засвідчує, що промисловий комплекс Карпатського економічного району зокрема, як і України загалом знаходиться в третьому технологічному укладі, який базується на переважанні у структурі промислового виробництва частки важкого машинобудування та електротехнічної промисловості, пріоритетному розвитку хімічної промисловості. Переважна більшість промислових підприємств не відповідає вимогам та світовим стандартам щодо матеріало-, ресурсо- та енергоємності. Все це призводить до зменшення рівня конкурентоспроможності продукції українських виробників.

Список використаних джерел

1. Обсяг реалізованої промислової продукції за регіонами у 2016 році [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/pr/orp_reg/orp_reg_u;
2. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності, 2010-2016 рр. [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Режим доступу: http://www.uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/prom/obsjag_real_2010-2016.pdf.
3. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності, 2010-2016 рр. [Електронний ресурс] / Головне управління статистики в Івано-Франківській області. – Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua>.
4. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності, 2010-2016 рр. [Електронний ресурс] / Головне

управління статистики у Львівській області. – Режим доступу: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2012/t039912_6.pdf.

5. 5. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності, 2010-2016 рр. [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Чернівецькій області. – Режим доступу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>.

УДК 338.48:338.24:332.1(045)

Лізак К.М., Кампов Н.С.

Мукачівський державний університет

hojsaknad@gmail.com

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ТА ЙОГО РОЛЬ ДЛЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Важливе значення у розвитку туризму має механізм державного регулювання розвитку регіонів. Його складовими елементами його є: нормативно-правова і законодавча база; фінансово-кредитне та бюджетне регулювання розвитку, в т. ч. підтримка і соціальний захист населення регіону; забезпечення пропорційного розвитку територіальних соціально-економічних систем; запровадження директивного планування державного сектора економіки; прогнозування економіки; структурна перебудова; забезпечення цілісного еколого-економічного відтворення економічної системи і поступове подолання економічної кризи; використання правових, економічних та адміністративних важелів щодо охорони довкілля тощо.

Межі механізму державного регулювання розвитку регіонів зумовлюються мінімально необхідним і максимально можливим ступенями втручання держави у розвиток економічної системи.

Інтегрована система державного регіонального управління

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>